

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Limburg

Park van het kasteel Brandepoel

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed |Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Titel:	Park van het kasteel Brandepoel
Provincie:	Limburg
Gemeente:	Alken
Deelgemeente:	Alken
Bron:	Schepping: 2013-09-26 Bijwerken: 2017-05-30 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134248
Coördinaten:	Breedte: 5.24582973637 Lengte: 50.8702336387

Primaire tekst

Verwilderd park met als kern een kasteel uit rond 1800, dat in de jaren 1870 werd verbouwd; tweede verbouwing en opsplitsing rond 1980; resterende toegangsdreef en vijver.

Het voormalige kasteeldomein ligt ten westen van de dorpskern van Alken, op de grens met Kozen en is nu in verschillende woningen en bedrijfjes onderverdeeld.

Op de kaart van Ferraris (1774-1775) is de plek onbebouwd. Maar in 1809 als landmeter-ingenieur J. Groulard het terrein voor het kadaster opmeet, noteert hij aan het einde van een lange dreef, vertrekkend van de weg van Sint-Truiden naar Hasselt, een U-vormig geheel van gebouwen, waarvan de kern een rechthoek is, ingesloten door twee smallere rechthoeken waarop ten oosten een kleine U-vorm aansluit (mogelijk de boerderij) en ten westen een kleine L-vorm (mogelijk het wagenhuis). Men kan het zich inbeelden als een typisch empirekasteel tussen aansluitende dienstgebouwen, vooraan uitkijkend op een dreef, achteraan op tuinen en op het agrarische landschap.

Het Primitief kadasterplan met Brandepoel, door W.J. Claessens, mag men kort voor 1830 dateren, jaar van de Verzamelkaart. Tussen beide kaarten is er een evolutie opgetreden. De haakse vleugels kregen een zelfde grondplan en door twee nieuwe losstaande gebouwen er tegenover is een langgestrekt erf ontstaan, in twee ongelijke delen. Achter het grootste huis (perceel nr. 30) ligt een rechthoekig perceel (nr. 28) – we interpreteren het als een klassieke parterretuin – met achteraan in de hoek twee vierkante paviljoenen uitkijkend op een lang, smal, symmetrisch waterbekken (perceel nr. 26). Door een kwartcirkel vertrekkend van de paviljoenen versmalt het tot twee kanaalarmen. Deze waterpartij, het perspectief vanuit het kasteel, wordt begrensd door lusttuinen (perceel nr. 25 en 27). Achter het kleinere huis (perceel nr. 31) ligt de eveneens omhaagde moestuin (perceel nr. 29), met het bakhuis (perceel 36). De dreef bestaat nog steeds (perceel nr. 46) en er ligt een pannbakkerij bij (perceel nr. 48) met schouw en er tegenover een rechthoekige waterpartij die door een beboste dijk (perceel nr. 40) in twee is verdeeld (percelen nr. 39 en 41). Het goed telt boomgaarden (percelen nr. 33, 34 en 43), velden (percelen nr. 32 en 35) en veel bossen (percelen nr. 23, 24, 37, 38, 47). De legger van 1843 geeft Marcel Moreau als eigenaar op. Blijkbaar is het residentiële kasteel van 1809, met tuinen en een mooie waterpartij, verdeeld en staat het ten dienste van een baksteenbedrijf. Lang zal dit evenwel niet blijven bestaan, want het kasteelaspect krijgt langzaam weer de bovenhand tot het tussen 1870 en 1880 aan de normen van zijn tijd beantwoordt.

Dit kan men in de mutatieschetsen volgen: het schuin geplaatste landgebouw wordt afgebroken in 1856, de pannbakkerij en één van beide tuinpaviljoenen in 1864; een nieuwe boerderij ten zuidwesten wordt in 1872 geregistreerd; de uitbreiding van het oostelijke deel, de wederopbouw van het bakhuis en de slooping van het alleenstaand gebouw er tegenover in 1878; de slooping

van de westelijke vleugel van het kasteel in 1881 en van het bakhuis in 1883; datzelfde jaar wordt de vernieuwing van het kasteel genoteerd die al in 1878 was uitgevoerd en er staat ook een nieuw, rond tuinpaviljoen op de plaats van het oude. Het kasteel vormde zodoende een L-vorm en is door een muur met een zuidoostelijk dienstgebouw verbonden.

Ondertussen werd het domein in 1860 verkocht aan Mathilde Joanna Ernestine Travers, weduwe van baron Eduardus de Potesta uit Luik, die er ook woonde. Ze schenkt het in 1885 aan Laura Francina Antonia Travers de Jever, weduwe van baron Charles Whettнал, die het aan haar zoon Edmond Whettнал nalaat. Deze familie bezat ook het aangrenzende kasteeldomein van Nieuwenhoven (Sint-Truiden). Volgens de gegevens van het kadaster was Edmond eerst burgemeester van Nieuwerkerken en nadien tot zijn dood in 1914, senator gedomicilieerd in het voormalige Sint-Jansbergklooster in Zelem (huidige gemeente Halen). Hij zal Brandepoel rond 1900 verhuren aan de paters Assumptionisten van Zepperen.

Op de Dépot-kaart van 1871 ziet men het geëvolueerde kasteel Brandepoel aan het einde van de dreef en van de hoeve, tussen een bos en een boomgaard. De ICM-uitgave van 1923, met de revisies van 1904, is haast ongewijzigd. Men krijgt de indruk dat het om een onvoltooide aanleg gaat. Een echte, begrensde parkaanleg is er niet, maar wel nogal wat paden die door stroken groen worden begeleid en verbinding geven ten westen met de Bergstraat in Kozen en ten oosten met de boerderij het 'Duifhuis'. De vijver bij de toegangs-dreef is als ovale vijver aangegeven.

Sedert het interbellum zijn de hoogdagen van het kasteel verleden tijd en vandaag is het domein verwilderd. Het huis is in verschillende woningen verdeeld en werd erg gebanaliseerd in vergelijking met de ansichtkaart uit de jaren 1920. Daarop komt het voor als een neoclassicistisch kasteel met de typische uitstraling van de jaren 1870-1880. Het heeft zeven traveeën, twee bouwlagen met beluikte rechthoekige muuropeningen, als torens opgevatte hoekrisalieten met oeil-de boeuf-dakvensters in de hoge daken, een middenrisaliet met ingangspui, balkon en een rondboogvormige nis als bekroning, en een mansardedak met dakkapellen en een nokversiering zoals op de torendaken.

Auteur: De Maegd, Christiane

Auteur: Van den Broeck, Myriam

Datum: 2007

Titel Text: Park van kasteel Brandepoel

Grafische documenten

Alken_brandepoel (Michiels, Marijke, 26-07-2014, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Hasselt, Archief van het Kadaster, Verzamelkaart door R. Vandevelde, 1830; Voor-primitief plan door J. Groulard (1809); Primitief plan door W.J. Claessens, landmeter 2de klasse.

Hasselt, Archief van het Kadaster, Opmetingsschetsen respectievelijk van 1856 nr. 143; 1864 nr. 62 en 63; 1872 nr. 40; 1878 nr. 19; 1881 nr. 52; 1883 nr. 23.

Inventaris Historische Tuinen en Parken van Vlaanderen. Provincie Limburg. Deel 1 Gingelom, Halen, Herk-de-Stad, Nieuwerkerken, Sint-Truiden, Brussel, 2003, p. 120.

Zo was Alken, Antwerpen, 1978, p. 22.

Relaties

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121126>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/31636>

Beknopte karakterisering

Datering: eerste kwart 19de eeuw

Typologie: dreven, private parken, vijvers